

tig Mand, efter som han har været Formand for Valgbestyrelsen ved sidste Valg, om en Maade, hvorpaa deres Fæste kunde gaae over til Selveiendom. Der var derved upaatvibsligt gjort et Skridt i den samme Retning, som det maa forekomme Enhver, at Regjeringen allerede i en Række af Aar er flaaet ind paa, nemlig at afløse saameget af Fæstegodsset som muligt og bringe det over til Selveiendom, og det var fæet ved fælles Dvereenskomst mellem de Paagjældende. Beetingelserne vare ogsaa af en saadan Natur, at man vanskelig vilde kunne finde billigere; fra begge Sider vare de nemlig komne overeens om, at Afløsningen skulde skee efter en Taxation, ved hvilken man ligesaa lidt skulde holde sig til de høieste som til de laveste Priser, men til en Middelpriis, dog uden Hensyn til den Værdiforandring, som Krigen maatte have medført. Idet det, som det synes mig, maa indrømmes, at denne Dvereenskomst var i sig meget maadeholdende og billig, skulde det i en Stat, hvor der er en Stræben, og som en Folge af vor nærværende politiske Stilling maa være en Stræben efter Selveiendoms Indførelse, ikke synes vanskeligt netop i et Forhold, hvor Eiendomsretten var af en saa blandet Natur som der, hvor den Ene eier saa kostbare Bygninger som et Mølleværk, og den Anden eier Jorden, der er af en langt ringere Værdi, at erholde Statens Indvilligelse.

Imidlertid, det saaldt ganske anderledes ud; Staten nægtede Tilladelse til at fuldbyrde denne Dvereenskomst. Hvad den ene af de Paagjældende, nemlig Mølleren angaaer, da er der saavidt jeg har forstaaet, ikke endnu truffen nogen endelig Afgjørelse, efter som hans Fæste endnu er løbende; hvad derimod de andre to angaaer, hvis Steder imidlertid ere blevne fæstledige, da har man tilladt, at Stederne bleve solgte til den Høistbydende. Naar man nu betænker, hvad det vil sige, til den Høistbydende at sælge en Eiendom, hvor den Ene eier Huus og Gaard, og den Anden eier Jorden, samt at jo Huset og Gaarden ingen virkelig Værd faae for Eieren, naar han ikke dertil kjober Jorden, saa vil man see, at der ved denne Beslutning egentlig saa at sige paalægges de Vedkommende at kjober Eiendommen saa godt som til dens

fulde Værdie, deres eget Huus og Gaard iberegnet, naar de ikke ville udsætte sig for at tabe den hele Værdi. Der som Mølleren kom til at være i det Tilfælde, maatte han, medens det Mølleværk, han har bragt ind, har kostet ham 6000 Rbd., og er taxeret, jeg troer, til 4 eller 5000 Rbd., — det hører imidlertid ikke til Sagen — var nødt, selv om han eller hans Familie derved skulde blive ruineret, til at kjober sit Mølleværk endnu engang med mellem 2 og 3000 Rbd., hellere end at lade det gaae fra sig.

Det er dette Tilfælde, jeg er gaaet ud fra ved min Forespørgsel, men jeg er ikke bleven staaende ved dette eneste Tilfælde, thi havde der kun været et enkelt saadant Tilfælde, saa havde jeg hellere henvendt mig directe til Ministeriet i Haab om, at denne enkelte Sag kunde bilægges; men jeg har seet en Række af Tilfælde, hvor der har været Tiendeovereenskomster mellem Præster og Vedkommende, og hvor disse Tiendeovereenskomster efter høiere Befaling ere blevne indankede for Overtiendecommissionen i Fællesskab med andre Tiendeafløsninger. Det er saaledes Staten, som har hjulpet til at besværliggjøre Tiendeafløsningen, og det ligeoverfor en Lovgivning, som paalægger at gjøre, hvad der kan gøres, for at tilveiebringe en forbedret Tilstand i den Henseende. Enhver saadan Indankning af en Tiendeovereenskomst, som ikke udgaaer fra de nærmest Vedkommende, fra Præsten, men derimod udgaaer fra Statsmyndigheden, er en ny Opfordring til alle Vedkommende, til alle Privater, til at staae saa strengt og stivt paa deres Fordringer som muligt, og det antager jeg dog ikke er i Dvereensstemmelse med Lovgivningen. Det er ikke i Dvereensstemmelse med den hele Stræben, som har fundet Sted her i Landet i en Række af Aar. Man maa ikke troe, at en saadan Indankning til Overtiendecommissionen er en Bagatel; en Overtiendecommission hertilands handler ikke hurtigt (Nei!), den overiler sig ikke, den iler ikke, den bruger undertiden 3 Aar, og i disse 3 Aar staaer den hele Sag suspenderet. Man siger: ja men de Vedkommende kunne jo blive ved at forholde sig, som de hidtil have gjort, og 3 Aar for eller 3 Aar senere, det er jo dog en